

tetik a Szajna vizét, a magyar tímároknak át kellett költözniük a Páris közelében fekvő Saint-Denisbe. A király 1705 márczius 17-én ezeknek kizárólagos szabadalmat adott a magyar bőr készítésére. A magyar bőrnek — folytatja értekező — az az előnye is van, hogy hamarosan, 8—15 nap alatt elkészülhet kivált május és szeptember havában.

A bevezetés után a következő fejezetekben tárgyalja szerzőnk a magyar tímármesterséget: Hogyan kell a bőrt (Haut) mosni? Mikor jó a timsó? A bőrnek (Leder) timsóval való etetése. A bőrök másodszori kidolgozása, szárítása, hengerítése, mángorlása. A bőrnek fagygyuval való kenése, telítése, szárítása. Egyéb teendők. Aztán fölszámítja a kiadásokat és bevételeket, hogy a magyar módra kikészített bőr hasznát bemutassa. Értekezik a tehén-, borjú- és lóbőröknek magyar módon való kikészítéséről. Utasítást ad a magyar bőr használatáról, de nem hallgatja el az e nemű bőrök hibáit sem. Egyet-mást elmond a magyar bőrökkel való kereskedésről, mely bőrök Páris egyik kiviteli czikke főleg Svájc és Flandria felé. Értekező szerint Párisban évenként: 8000 ökörbőrt, 2500 lóbőrt és valamelyes tehénbőrt készítenek ki magyar módon. Végre a magyar tímárok czéhmestereit érdeklő törvényeket és rendeleteket sorolja föl.

Azok számára, akiket ezen tőlünk Franciaországba került és itt meghonosodott iparág közelebről érdekelne, megjegyzem, hogy az általam ismertetett értekezés az esztergomi főszékes-egyházi könyvtárban található.

Pór Antal.

Bor- és gyümölcskivitel Németalföldre 1530-ban. A bécsi közös pénzügyi levéltárban őrzött osztrák Gedenkbuch-ok 1530. évi kötetében ezen évről egy útlevelet (passbrief) találunk Roggendorf Vilmos részére, melylyel I. Ferdinánd megengedi neki, hogy Magyarországból Németalföldre, 2 társzékérrel a szubort és gyümölcsöt szállíthasson, alkalmasint az ott élő Mária királynő, II. Lajos magyar király özvegyének udvara részére.

Dr. Takáts Sándor.

Pénzcsempészettel vádolt magyar kereskedők Bécsben. 1637. máj. 4-én kihirdették, hogy a Lipót-féle tizes (Leopoldische Zehener oder Neunerl) értékét tíz pénzről 9 krra szállították le s a tizest ezentúl senki sem adhatja 10 kr. értékben. Éppen ez időben Rumay György és Komáromy Lázár, komáromi naszádos kereskedők több ezer forint értékű kordovánt, szattyánt és molton-t (?) hoztak föl Bécsbe. Negri Péter bécsi udvari kereskedő 3000 forint árú kordovánt és szattyánt vett meg tőlük s az egész összeget a Lipót-féle „neunerl”-ben fizette ki. Rumay és Komáromy ezenkívül még 5500 tallért váltottak fel Lipót-féle neunerl-re s azután mint akik jól végezték dolgukat, hazafelé indultak. A bécsi handgraf azonban visszavezettette őket és azon czímen, hogy a pénzt török földre akarják csempészni, hogy aztán nagyobb áron túladjanak rajta, az egész összeget elvette tőlük. Rumay és Komáromy erősen tiltakoztak ez eljárás ellen. Ők — úgymond — árúk fejében, részben pedig jó aranyokért kapták a Lipót-féle pénzt és az 1637-ki „Münzgenral”

értelmében 9 és nem tíz krajezár értékben fogadták el. Tehát törvény szerint jártak el s ha valakit büntetni kellene ezért, a bécsi udvari kereskedőket büntessék, mert ők adták a pénzt, akiknek raktárait a komáromiak látják el árúval. Ők jó kereskedők, becsületes komáromi polgárok s ő felségének hadi szolgálói, semmi bűnt nem követtek el, adják tehát vissza pénzüket, melyre 20 komáromi társuk is igényt tart.

Háromszor is megismételték folyamodásukat, a magyar kamaránál is kísérletet tettek, de bizony a vége mégis csak az lett, hogy az udvari kamara 1638 decz. 15-én (Közös pénzügyi Itár. Hungarica 14,499. fasc. 1639 deczember.) kérésükkel elutasította őket, mert a gyanu alighanem, alaposnak bizonyult.

Dr. T. S.

Magyar lovak följánlása a német hadsereg részére 1648-ban. A harminczéves háború alatt a német birodalomban annyira megesappant a lovak száma, hogy a legmagasabb árért sem lehetett kapni. Természetes, hogy ő felsége a hiányt Magyarországból igyekezett pótolni. Pálffy kamaraelnök révén nagy számban vitette tehát a lovakat a birodalomba. Volt eset, hogy egyszerre 1000 darabot is vittek ki Magyarországból a hadsereg részére. 1648 novemberében a király ismét lovakat kért a magyar rendektől. Magyarorszában — úgymond — olcsó, jó és szép lovakat nagy számban található; a birodalomban ellenben nincs semmi kevés van, az hihetetlen drága. Kéri tehát a magyar főurakat, hogy kiki, tehetsége és birtoka arányában minél több lovat bocssásson ő felsége rendelkezésére, még pedig lehetőleg ingyen! Ha pedig ez nem volna lehetséges, úgy darabját 25 forintjával adják. Az imígyen felszólított hatvankét főúr meglehetősen számú lovat ajánlott föl. Rákóczy erdélyi fejedelem, bár ugyanakkor a török császár is kért lovakat tőle, megígérte, hogy jelentékeny számú lovat küld ő felségének Erdélyből. Pálffy Pál szintén nagyszámú („magnum numerum“) lovat ígért. Thökölyi 100 darabot, az esztergomi érsek 100-at, a győri püspök és káptalan 100-at, a veszprémi és nyitrai püspökök 50—50 darabot, az esztergomi káptalan 50-et, a váci püspök 25-öt stb. ajánlottak fel. Amikor azonban a béke megkötése köztudomásra jutott, a főurak adakozási kedve is egyszerre megesappant s mint az esztergomi érsek írja november 22-én — „a lelkek nehezek lettek a potyára!“ Emiatt tehát az udvari kamara (Közös pénz. levélt. Huugr. 14,518. fasc.) 25 forintot ígért minden egyes lóért a főuraknak.

Dr. T. S.

Kereskedelmi utak Magyarország s az örökös tartományok között a XVII. században. III. Ferdinánd a fűmérdek visszaélés megszüntetése céljából 1649. febr. 12-én újra kihirdetette II. Ferdinándnak 1630. márcz. 1-én kiadott rendeletét (General-Mandat), amely a Magyarország és Ausztria között használandó kereskedelmi utakat és átkelőket (Ueberfarth) kötelezőleg előírta és meghatározta. III. Ferdinánd e megújított és Óvárt is kihirdetett rendeletben (Közös pénz. m. levéltár Hungarica, Bécs 1649.